

De bescherming van hulpverleners: enkele aanbevelingen

5 december 2013

Laura De Grève
Stafmedewerker internationaal humanitair
recht
Rode Kruis-Vlaanderen

Paraat. Altijd, overal.

**VERANTWOORDELIJKHEDEN
VAN HET PERSONEEL IN DE
GEZONDHEIDSZORG
WERKZAAM IN GEWAPENDE
CONFLICTEN EN ANDERE
NOODTOESTANDEN**

Inleiding

- ICRC Manual on the Rights and Duties of Medical Personnel Working in Armed Conflict (1982)
 - Dr. Alma Baccino-Astrada
- Nieuwe gids (2012) in kader van het Health Care in Danger Project
- **Doel?**
 - Aanpassing van de werkmethoden aan de noden van gewapende conflicten of noodtoestanden
 - Leidraad voor voorbereiding op gewapende conflicten en andere noodtoestanden

Inleiding

■ Doelgroep?

- Dokters, verpleegsters, paramedici, kinesitherapeuten, tandartsen, ziekenhuismedewerkers, portiers, ambulanciers, humanitaire hulpverleners, eerstehulpverleners, etc...
= brede definitie van "medisch personeel" in IHR (art. 8 c API van 1977)
- Zowel militair als burgerlijk medisch personeel
- Medewerkers en vrijwilligers van de Internationale Rode Kruis- en Rode Halve Maanbeweging, actief op dit gebied

Bronnen

- Internationaal humanitair recht
- Mensenrechtenrecht
- Medische deontologie

Plichten en rechten

■ Plichten

- Gewonden en zieken menselijk behandelen en niet achterlaten
- Niet deelnemen aan de vijandelijkheden of een onmiddellijke bedreiging vormen
 - Bewapening?
- Verlenen van doeltreffende en onpartijdige zorg
- Correct gebruik van de emblemen
- Autoriteiten herinneren aan hun verplichting voor het zoeken en verzamelen van gewonden en zieken en het verzekeren van hun toegang tot medische zorg zonder discriminatie

Plichten en rechten

■ Plichten: (2)

- Afschermen van gewonden en zieken van publieke nieuwsgierigheid
- Geen experimenten uitvoeren op gewonden en zieken zonder hun oprechte en geldige toestemming
- Extra aandacht voor de kwetsbaarheid van bepaalde groepen zoals vrouwen, kinderen, ouderen en personen met een handicap
- Respect voor het recht van een familie om het lot en verblijfplaats van vermiste verwante te weten
- Respect voor stervenden en doden

-
- Indien mogelijk:
 - Rapporteren van noden aan gezagvoerder of bevoegde autoriteiten
 - Bijhouden van adequate medische dossiers

Plichten en rechten

- **Rechten:** In gewapend conflict
 - Gerespecteerd en beschermd worden, alsook de gewonden en zieken onder je zorg
 - de toegang tot gewonden en zieken eisen
 - Niet gedwongen worden om op te treden op een manier in strijd met de wet of medische deontologie
 - wanneer gedetineerd, om de professionele activiteiten verder te zetten indien mogelijk (enkel in IAC)
 - licht wapen te dragen voor zelfverdediging

Plichten en rechten

- **Rechten: (2)** In andere noodtoestanden
 - Zelfde rechten als iedere andere persoon onder jurisdictie van een staat
 - Algemene bescherming door mensenrechtenrecht
 - Bijvoorbeeld:
 - Bescherming tegen foltering of onmenselijke behandeling door veiligheids- of politiediensten
 - Toestaan dat je zorg verleend aan de personen in nood
 - Bepalingen in het nationaal recht die juridische bescherming en vermogen om hulp te verlenen, versterken

Uitdagingen

- Getuige van schendingen van internationaal (humanitair) recht
- Medische dossiers
- Verzamelen van data
- Omgaan met de media

Medische dossiers

- Niet overal een wettelijke verplichting, maar wel een ethische plicht
- Confidentialiteit
- Gewonden en zieken hebben recht op:
 - Absolute confidentialiteit met betrekking tot:
 - Identiteitsgegevens en andere persoonlijke informatie
 - Diagnose en behandeling
 - Kennen van identiteit van hulpverleners of instelling
 - Inzage in medisch dossier en een kopie hiervan hebben

Medische dossiers

- Overmaken van informatie aan derden
 - Nationaal recht:
 - in bepaalde omstandigheden wordt absolute confidentialiteit beperkt
 - > Bv. Voor schotwonden of bepaalde besmettelijke ziekten
 - in militaire context:
 - Bepaalde situaties waarbij de informatie wordt gedeeld met de hoger geplaatste officier
 - Patiënt moet geïnformeerd worden dat dit gebeurt en op welke basis (wettelijk, militair)

Verzamelen van data

- **Welke data?** het aantal zieken en gewonden, de aard van de verwondingen, de omstandigheden, enz...
- **Waarom?**
 - Voor de organisatie van het ziekenhuis
 - Trainen en voorbereiden van medewerkers
 - Verbeteren van de behandelingen
 - Aandacht voor de gevolgen van gewapende conflicten en andere noodtoestanden
 - Als fysiek bewijs van de impact van schendingen van het internationaal recht => Data dilemma

Verzamelen van data

- Data dilemma => **Mogelijk gevoelige informatie:**
 - Het opnameregister
 - Individuele patientendossiers
 - Ziekenhuis- en andere routinestatistieken
 - Specifieke data verzameld over de impact van het geweld

Verzamelen van data

- Enkele richtlijnen
 - Jezelf en andere niet in gevaar brengen door over de informatie te communiceren, ook niet naar de media
 - Transparantie naar collega's toe en toestemming van werkgever
 - In overeenstemming met de standaarden van wetenschappelijk integriteit en verenigbaar met medische deontologie
 - Foto's: geen identificatie mogelijk van de gewonde of zieke of affiliatie

Omgaan met de media

- Positieve invloed van de media indien correcte weergave van de feiten
 - Kan leiden tot beschikbaarheid van meer middelen
 - Kan de aard en omvang van het geweld beïnvloeden
- Verklaringen in de media door hulpverleners over vermeende schendingen van mensenrechten en internationaal humanitair recht
 - Brengt eigen veiligheid en dat van anderen in gevaar
 - Risico van escalatie door wederzijdse beschuldigingen

Omgaan met de media

- Richtlijnen:
 - Woordvoerder en mediabeleid
 - Gewonden en zieken beschermen tegen media
 - Bij het afleggen van publieke verklaringen de mogelijke gevolgen vooraf in beschouwing nemen

Bedankt voor jullie aandacht! Vragen?

